

Uchwała Nr XXI/169/2016
Rady Gminy Manowo
z dnia 25 listopada 2016 r.

w sprawie zatwierdzenia Planu Odnowy Miejscowości Wyszebórz

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 446 ze zmianami), Rada Gminy Manowo uchwala, co następuje:

§1. Zatwierdza się przyjętą uchwałą Zebrania Wiejskiego w Wyszeborzu Nr 1/2016 z dnia 10 listopada 2016 r. aktualizację Planu Odnowy Miejscowości Wyszebórz, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Manowo.

§ 3. Traci moc uchwała Nr XXXI/219/2009 Rady Gminy Manowo z dnia 25 czerwca 2009 roku w sprawie zatwierdzenia Planu Odnowy Miejscowości Wyszebórz na lata 2009-2013.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy oraz w Biuletynie Informacji Publicznej.

Załącznik do Uchwały Nr XXI/169/2016
Rady Gminy Manowo
z dnia 25 listopada 2016 roku

GMINA MANOWO

**PLAN ODNOWY MIEJSCOWOŚCI
WYSZEBÓRZ**

MANOWO, 2016 r.

I. Wstęp

Rozwój i odnowa obszarów wiejskich to jedno z kluczowych wyzwań, jakie stoją przed Polską. Zasadniczym jej celem jest wzmocnienie działań służących zmniejszaniu istniejących dysproporcji i różnic w poziomie rozwoju obszarów wiejskich w stosunku do terenów miejskich.

Plan Odnowy Miejscowości jest jednym z najważniejszych elementów odnowy wsi, jej rozwoju oraz poprawy warunków pracy i życia mieszkańców. Sporządzenie takiego dokumentu stanowić będzie wytyczne dla władz Gminy Manowo przy opracowaniu kierunków rozwoju dla miejscowości Wyszebórz.

Celem działania „Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 jest rozwój infrastruktury wiejskiej oraz odnowa wsi, a tym samym poprawa warunków życia i prowadzenia działalności gospodarczej. Działalność umożliwi rozwój tożsamości społeczności wiejskiej, zachowanie dziedzictwa kulturowego i specyfiki obszarów wiejskich oraz wpłynie na wzrost ich atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej.

Celem planu jest podtrzymanie lub odtworzenie atrakcyjności wsi jako miejsca zamieszkania i zaplanowanie oraz przeprowadzenie tego w sposób dostępny, oczekiwany i popierany oraz wykonalny dla lokalnej społeczności.

Opracowanie a następnie wdrożenie planu odnowy wiąże się z określonymi korzyściami dla społeczności lokalnej:

- możliwość korzystania z funduszy strukturalnych i innych zewnętrznych źródeł finansowania działań rozwojowych;
- wzrost atrakcyjności życia społeczno – kulturalnego;
- wdrażanie pozytywnych zmian akceptowanych przez mieszkańców;
- wzrost wartości majątku komunalnego – nieruchomości;
- aktywizacja społeczności lokalnej;
- wzrost tożsamości z miejscem zamieszkania i stopnia integracji mieszkańców wokół działania na rzecz własnego środowiska – miejscowości.

Specyfika planu polega też na tym, że jest ukierunkowany na zagadnienia cywilizacyjno-kulturowe, koncentruje się na prostych, lokalnych przedsięwzięciach, które prowadzić mają do poprawy standardu i jakości życia mieszkańców. Ma mniej pro-gospodarczy, a bardziej pro-społeczny i pro-kulturowy charakter. I dzięki temu może stanowić doskonale uzupełnienie strategii rozwoju całej gminy, która zazwyczaj koncentruje się na zagadnieniach infrastrukturalnych i gospodarczych.

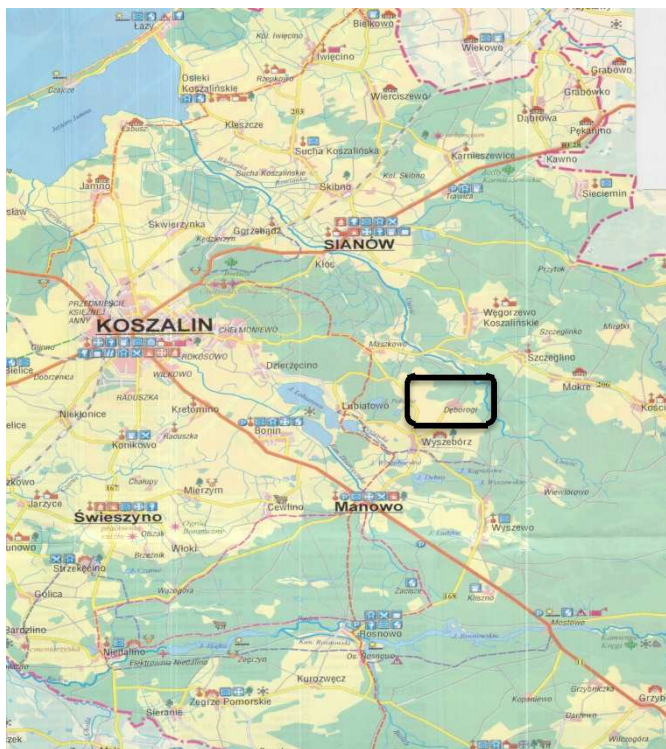
Niniejszy plan jest planem otwartym stwarzającym możliwość aktualizacji w zależności od potrzeb społecznych i uwarunkowań finansowych. Oznacza to, że mogą być dopisywane nowe zadania, a także to, że może zmienić się kolejność ich realizacji w zależności od uruchomienia i dostępu do funduszy UE.

II. Charakterystyka miejscowości Wysz**ę**bórz

1. Położenie

Wysz**ę**bórz to wieś należąca do gminy Manowo, położona w odległości 16 km od Koszalina. Ukształtowanie terenu pagórkowato – nizinne, wśród lasów i w bliskości wielu jezior – Debro, Ósemka, Czaple, Wyszoborskie, Policko I z wylewem i Policko II.

Wysz**ę**bórz jest wsią solecką, w której skład wchodzi jeszcze miejscowości: Policko i Dęborogi. Liczba mieszkańców kształtuje się na poziomie ok.400 osób. Sąsiednie sołectwa to Manowo, Wyszewo oraz m. Koszalin i sołectwa gminy Sianów.

2. Historia

Pierwsze wzmianki o Wyszeborzu zanotowano w lipcu 1237r. jako *Wysssebor*. Nazwa wsi pochodzi jednak od nazwy osobowej *Wyszębor*, wieś o bardzo starej metryce. W roku 1284 było to *stagnum Wissbur*, następnie *stagno, qui dicitur Wissebur* (1289), *Wicebur* (1290-1313), *ville Wissebur* (1314-1336), *wille Vyssebur* (1337-?), *Wiesbur* (1780) a od 1804r. *Wisubur*.

Data założenia wsi nie jest dokładnie znana. Od XIV w. Wysz**ę**bórz należał do majątków lennych rodu von Glasenapp, podobnie jak pobliskie Manowo. O połowy XVIII w. część wsi stała się majątkiem lennym rodu von Schwerin. 8 sierpnia 1772r. majątek w Wyszeborzu odziedziczył najstarszy syn rodu von Schwerin, major Fryderyk Wilhelm von Schwerin. W tym samym czasie tę część Wyszeborza, która była lennem rodu von Glasenapp odziedziczył 26 lutego 1765r. Otto Kazimierz von Glasenapp po swoim ojcu rotmistrzu Piotrze. Zgodnie ze spisana później umową 15 lutego 1774r. w Manowie i 12 marca 1774r. w Poczdamie część tę kupił od Otto Kazimierza von Glasenapp Wilhelm von Schwerin. Tym więc sposobem ród von Glasenapp wyzbył się wyszeborskich dóbr, które posiadali przez ponad 400 lat, a cały Wysz**ę**bórz znajdował się odtąd przez 30lat w posiadaniu jednego właściciela – Fryderyka Wilhelma von Schwerin. W roku 1773 majątek otrzymał 4200 talarów subwencji królewskiej na podreperowanie i poprawienie stanu. Założono wówczas i połączono kilka położonych w odosobnieniu na

granicy polnej wybudowań. W zamian właściciele – ród von Schwerin zobowiązani byli wypłacać z tej sumy roczny podatek na uposażenie nauczycieli szkolnych w wysokości 84 talarów. Po 30 latach w roku 1803 Wyszebórz został sprzedany za 17 tysięcy talarów hrabiemu Fryderykowi Wilhelmowi von Götzen. Później przechodził on kolejno w ręce przedstawicieli rodów von Hagen, Knop, Ristow, von Saale i Carl Raddatz-Hufenberg. Po II wojnie światowej majątek upaństwowiono.

Wyszebórz dawna siedziba szlachecka i kościelna, była dużą wsią wielodrożnicą. Dawna siedziba szlachecka – założenie pałacowo – parkowe zajmuje południową część wsi, natomiast w jej centralnej części usytuowany był kościół. W II połowie XVIII w. we wsi znajdowały się dwa folwarki. Było to zapewne skutkiem podziału na lenno von Glasenapp i lenno von Schwerin; w połowie XIX w. wspomniany jest już jedynie jeden folwark. Poza majątkami zamieszkałymi przez znaczne rody, w XVIII stuleciu w Wyszeborzu mieszkali kaznodzieja, kościelny, 6 kmieci, 2 zagrodników, karczmarz i młynarz. We wsi znajdował się kościół, młyn wodny zwany Nestmühle, owczarnia, 36 dymów (domów mieszkalnych) i karczma.

Spis wykonany około połowy XIX w. wymienia już 44 domy mieszkalne i 61 budynków gospodarczych . które znajdowały się w samej wsi oraz jej licznych przyległościach: wybudowaniach polnych z 1773r. i 5 folwarkach. Obok młyna wodnego powstała kuźnia z dwoma miejscami pracy, natomiast pomiędzy jeziorami przy drodze do Manowa założono cegielnię. W 71 rodzinach żyło 447 mieszkańców. Po roku 1861 zasiedlono folwark Policko oraz owczarnię.

3. Zabytki

Wyszebórz

Pałac wybudowany w końcu XIX w. w roku 1899 w okresie tzw. historyzmu w stylu elektycznym. Położony jest w południowej części założenia, zwrócony fasadą na północny – wschód. Podczas remontu w latach 1973 – 76 powiększono piwnice, wymieniono częściowo stropy, przebudowano wnętrza, przelożono dach oraz otynkowano elewacje, niestety niszcząc przy tym w większości detal architektoniczny (z wyjątkiem ryzalitu głównego). W holu zachował się zabytkowy kominek. Niestety od tamtej pory nikt nie zadbał o dalszy remont pałacu.

Park krajobrazowy – o powierzchni 6,5 ha z częścią leśną o powierzchni 1,82 ha, z którego do dziś pozostały jedynie resztki. Dawny staw został przekształcony na basen p-poż. Zachowała się jedynie aleja dojazdowa ze szpalerem kasztanowców, topola przy ścianie północnej pałacu i kępa starodrzewia zajmująca stromy stok morenowego wyniesienia w zachodniej części założenia. Park wymaga renowacji oraz nowych nasadzeń.

Pastorówka zlokalizowana w bezpośrednim sąsiedztwie działki kościelnej. Okazały budynek wzniesiony z cegły ceramicznej (nietynkowany) z przełomu XIX i XX wieku. Zachowany historyczny wystrój elewacji w postaci gzymsów pilastych, sterczynek, lizen i prostych gzymsów ceglanych.

Cmentarz ewangelicki z I połowy XX wieku. Historyczny cmentarz zlokalizowany w znacznej odległości od wsi, po północnej stronie drogi do Dęborogów. Zachowane liczne nagrobki oraz starodrzew.

Policko

Neoklasycystyczny dwór murowany z XIX/XXw.– wpisany do rejestru zabytków. Budynek parterowy wzniesiony w 1858r. na planie prostokąta, od strony północnej posiada ganek z balkonem wsparty na 4 filarach wybiegający przed ryzalit zwieńczony tympanonem, od południa zaś – portyk sześciokolumnowy na planie półkola. Otaczający dwór **park krajobrazowy** o pow. 2,7 ha, założony łącznie z dworem, przechodzi w las należący do kompleksu Góry Chełmskiej. Pośród 27 gatunków drzewostanu znajduje się 5 pomnikowych okazów – buk odmiany purpurowej, dąb bezszypułkowy, jedlica, platan klonolistny i żywotnik olbrzymi oraz robinie i szpaler lip drobnolistnych; w zespole budynków gospodarczych **najstarsza owczarnia**, która pochodzi z drugiej połowy XVIIIw.

4. Czasy współczesne

W Wyszecborzu dominuje głównie zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna rozproszona, a także osiedle siedmiu bloków tzw. czworaków i jeden blok 8-rodzinny. Przez wieś przebiegają drogi powiatowe stanowiące ważny węzeł komunikacyjny w połączeniach do Koszalina, przez Manowo, Lubiatowo oraz Maszkowo. Jedna z dróg prowadzi do Wyszewa. Drogi te prowadzą także do jezior zlokalizowanych wokół Wyszecborza oraz do Policka i Dęborogów.

60% mieszkańców sołectwa to byli pracownicy gospodarstwa rolnego, którzy w wyniku likwidacji z dnia na dzień zostali pozostawieni sami sobie. Likwidacja trwała w latach 1993-1996. Ziemie po byłym gospodarstwie zostały sprzedane. Obecnie nowi właściciele wznowili produkcję rolną na terenach przyległych do Wyszecborza. W samym sołectwie pozostało już tylko kilku rolników, którzy utrzymują się z tego co sami wyprodukują. W Policku funkcjonuje gospodarstwo agroturystyczne, oferując gościom wiele atrakcji.

Wieś coraz bardziej zyskuje na estetyce. W 2013 roku został przeprowadzony remont drogi powiatowej do Wyszecborza. Przy remontowanej drodze został wcześniej wykonany nowy chodnik. Na terenie miejscowości Wyszecbórz działa również świetlica wiejska, która jest centrum kulturalno – społecznym wsi. Tutaj dzieci spędzają wolny czas, odrabiają lekcje, pracują w

kółkach zainteresowań. Tutaj odbywają się zebrania wiejskie, spotkania rady sołeckiej, spotkania mieszkańców. Dzięki unijnemu wsparciu w 2012r. klub zyskał nie tylko nowy wygląd zewnętrzny, ale również większą powierzchnię. Został bowiem przeprowadzony kompleksowy remont wraz z adaptacją pomieszczeń strychu. Oprócz prac remontowych zostało również zakupione wyposażenie. Dzieci mają do dyspozycji stanowiska z komputerami wraz z dostępem do Internetu. Mieszkańcy mogą korzystać z wyposażonej kuchni oraz sal. Świetlica pełni również funkcję religijną to tutaj odbywają się msze święte dla mieszkańców.

W pobliżu świetlicy znajduje się plac zabaw, siłownia zewnętrzna oraz boisko wielofunkcyjne ze sztuczną nawierzchnią. Mieszkańcy w przyszłości planują również wykonanie boiska do piłki nożnej.

Na terenie miejscowości od 10 lat działa zespół ludowy „Sąsiedzi zza miedzy”, który może pochwalić się licznymi sukcesami.

W chwili obecnej do inwestycji, które w pierwszej kolejności wymagają realizacji jest wykonanie nowych odcinków sieci wodociągowej, gdyż część mieszkańców korzysta z własnych studni, w których jakość wody nie jest najlepsza. Część sieci wymaga wymiany ze względu na brak szczelności. W miejscowości brak jest systemu odprowadzania ścieków. Mieszkańcy korzystają z szamb, które często są nieszczelne. Dodatkowo należy rozważyć ewentualną gazyfikację miejscowości w celu poprawy dynamiki rozwoju tego terenu jak również zmianę operatora sieci internetowej poprzez doprowadzenie światłowodu. Planami na przyszłość należy również objąć remont drogi z Wyszecborza do Policka a także możliwość odtworzenia połączenia drogowego pomiędzy Wyszecborzem a Lubiatowem jako alternatywę połączenia drogowego z miastem Koszalin w znacznym stopniu mającą wpływ na rozwój społeczno - gospodarczy całego sołectwa.

Siłownia zewnętrzna i plac zabaw

Świetlica wiejska

III. Ocena słabych i mocnych stron miejscowości Wyszebórz

Przedstawiona poniżej analiza mocnych i słabych stron jest syntezą poszczególnych obszarów życia społeczno-gospodarczego miejscowości Wyszebórz. Poniższy zbiór informacji o mocnych i słabych stronach wsi jest uzgodnioną wypadkową wiedzy o stanie i potrzebach miejscowości Wyszebórz.

Słabe strony	Silne strony
<ul style="list-style-type: none"> - brak zakładów pracy na terenie sołectwa, - słabo rozwinięta infrastruktura techniczna (brak kanalizacji, przydomowych oczyszczalni ścieków), - zły stan techniczny sieci wodociągowych, - zła jakość dróg dojazdowych od strony Koszalina przez Lubiatowo, - zła jakość drogi powiatowej w kierunku Wyszewa, - niska aktywność mieszkańców sołectwa, - mała dbałość mieszkańców o estetykę wsi, - problem dzikich wysypisk śmieci wokół wsi, - zróżnicowanie społeczno – gospodarcze części Wyszeborza (tzw. wioska), - niska świadomość mieszkańców w zakresie zdobywania dodatkowego źródła dochodu, - problem nadużywania alkoholu, - niska motywacja młodzieży do zdobywania wykształcenia, - brak dostępu do internetu (jedynie dostęp internetu radiowego), - zła jakość drogi powiatowej do Policka, - zła jakość dróg w Dęborogach 	<ul style="list-style-type: none"> - walory przyrodnicze, turystyczne i krajobrazowe, bliskość Koszalina i morza; - wyremontowana i wyposażona świetlica wiejska; - boisko wielofunkcyjne, plac zabaw i siłownia zewnętrzna; - chęć osiedlania mieszkańców Koszalina na terenie sołectwa; - duża liczba dzieci i młodzieży w wieku szkolnym; - mieszkańcy posiadający ukryte talenty: rzeźbiarskie, malarskie, aktorskie.

IV. Wizja rozwoju Wyszecborza

**Kompleksowy i harmonijny rozwój sołectwa
poprzez wykorzystanie jego potencjałów i zasobów,
podstawą poprawy warunków życia społeczności lokalnej.**

Wizja ta będzie realizowana poprzez:

- ✓ Rozwój zaplecza dla rekreacyjno - turystycznego rozwoju miejscowości,
- ✓ Rozbudowę infrastruktury technicznej służącej wzmocnieniu postaw proturystycznych,
- ✓ Rozbudowę infrastruktury technicznej służącej wzmocnieniu lokalnych możliwości inwestycyjnych i komunikacyjnych,
- ✓ Poprawę jakości środowiska naturalnego,
- ✓ Rozwój przedsiębiorczości,
- ✓ Zachowanie wartości kulturowych i przyrodniczych sołectwa ,
- ✓ Promocję Wyszecborza,
- ✓ Poprawę jakości kształcenia i dostępu do wiedzy oraz budowanie społeczeństwa informacyjnego,
- ✓ Aktywizację społeczną mieszkańców,
- ✓ Wzrost zadowolenia mieszkańców z warunków życia w miejscowości.

V. Opis planowanych przedsięwzięć wraz z szacunkowymi kosztami

W rozdziale przedstawiony został wykaz przedsięwzięć inwestycyjnych zaplanowanych do realizacji w latach 2014-2020. Jest to lista otwarta, która w trakcie okresu programowania może być modyfikowana i uzupełniana.

Lp.	Nazwa zadania	Szacunkowy koszt	Źródło finansowania	Lata realizacji
1.	Budowa sieci wodociągowej w miejscowości Wyszecbórz	275.000	PROW na lata 2014-2020 oraz budżet gminy	2016-2018
2.	Budowa systemu kanalizacji ściekowej dla miejscowości Wyszecbórz	500.000	PROW na lata 2014-2020 oraz budżet gminy	2019-2021
3.	Budowa boiska do piłki nożnej	170.000	PROW na lata 2014-2020 oraz budżet gminy	2022-2023

1. Budowa sieci wodociągowej w miejscowości Wyszecbórz

Budowa sieci wodociągowej obejmuje odcinek .ok 1 km . W ramach zadania część mieszkańców, którzy korzystali ze studni będzie mogła podłączyć się do nowej sieci.

2. Budowa systemu kanalizacji ściekowej dla miejscowości Wyszebórz

Zadanie będzie polegać na skanalizowaniu miejscowości poprzez budowę sieci kanalizacyjnej oraz kontenerowych oczyszczalni ścieków. Realizacja zadania pozwoli na likwidację nieszczelnych szamb i tym samym przyczyni się do poprawy stanu środowiska naturalnego

3. Budowa boiska do piłki nożnej

W ramach zadania przewidziana są prace polegające na wyrównaniu terenu, jego odwodnieniu, zakupie wyposażenia (bramki, ławki, kosze).

VI. Harmonogram realizacji zadań

RODZAJ ZADANIA	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Budowa sieci wodociągowej w miejscowości Wyszebórz								
Budowa systemu kanalizacji ściekowej dla miejscowości Wyszebórz								
Budowa boiska do piłki nożnej								

VII. Wdrażanie planu i zarządzanie

Wdrażanie Planu Odnowy Miejscowości rozpocznie się poprzez wprowadzenie go w życie uchwałą Rady Gminy w Manowie.

System wdrażania Planu Odnowy Miejscowości Wyszebórz realizowany będzie w oparciu o system wdrażania pomocy strukturalnej Unii Europejskiej.

Poszczególne projekty będą realizowane w oparciu o zasady wydatkowania środków według źródeł ich pochodzenia, bowiem korzystanie ze środków własnych, jak i środków unijnych wymusza konieczność sprostania wielu wymogom formalnym.

Bardzo ważna jest też partycypacja społeczna związana z projektem, w związku z czym informacje na temat realizacji projektu będą przekazywane mieszkańcom na zebraniach wiejskich oraz radnym na sesjach Rady Gminy.

Zarządzanie realizacją projektu spada na władze gminy, jako osoby najbardziej zaangażowane w realizację polityki lokalnej i koordynację polityki samorządu oraz realizację woli mieszkańców z których woli pełni swój urząd.